

„Kdo chceš hýbat světem,
hni nejdříve sám sebou!“

Sokrates

DNES
JÍM
JAKO

ZAMBIJEC

PRACOVNÍ LISTY

PRO II. STUPEŇ ZŠ A STŘEDNÍ ŠKOLY

DNES JÍM JAKO ZAMBIJEC

SADBA
Salesiánská asociace Dona Boska, z. s.

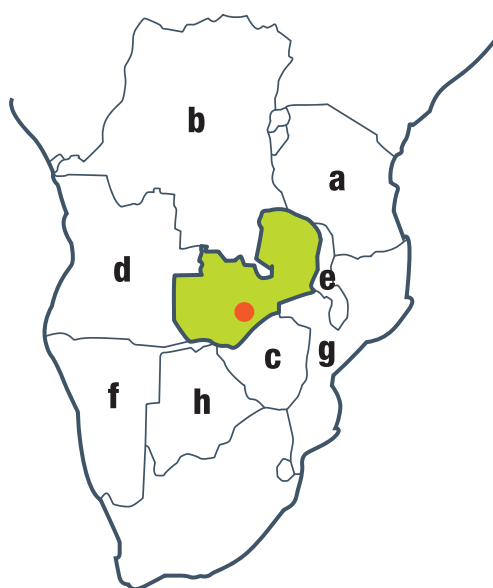
ADOPTCE
NABLÍZKO

ÚVOD

Zambie pro nás symbolizuje pravou Afriku s nespoutanou divokou přírodou a tropickým podnebím; je zde např. jedno z nejlepších pěších safari na světě a jeden ze sedmi divů světa. Žijí zde děti, které mají stejné potřeby a touhy jako děti u nás, přesto je největším snem dívek na střední škole studovat na vysoké škole v zahraničí. Úspěšní maturanti mají šanci získat stipendium a často po vzoru svých starších sourozenců odjíždí na studia do Číny, Velké Británie, nebo Ruska. Pojd se prostřednictvím těchto pracovních listů více seznámit s touto nádhernou zemí a aspoň na chvíli se přenes do míst, kde stále ještě žijí v harmonii s přírodou desítky původních kmenů i obyvatel jiného původu...

1

Spoj správně názvy sousedních států Zambie s písmeny, která vyznačují polohu států v mapě:

- Tanzanie
- Demokratická Republika Kongo
- Zimbabwe
- Angola
- Malawi
- Namibie
- Mosambik
- Botswana

JMÉNO:

TŘÍDA:

www.dnesjimjako.cz

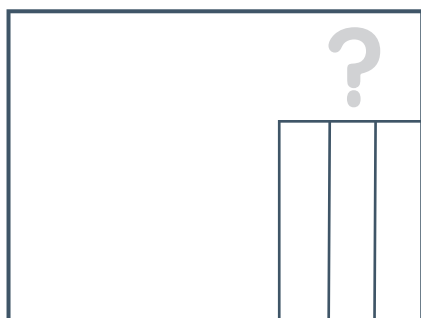
2

Zambie je se svými 752 614 km² téměř **desetkrát větší** než **Česká republika** (78 866 km²). Jaký je počet obyvatel Zambie v porovnání s ČR?

- a) **10** krát vyšší b) **5** krát vyšší c) **1,5** krát vyšší d) **2** krát menší

3

Vyber správnou **kombinaci čtyř barev** na zambijské vlajce. Význam čtyř barev, které jsou na zambijské vlajce se opravdu učí děti v Zambii ve škole podle definic níže.

- a) modrá, bílá, červená, žlutá
 b) modrá, zelená, žlutá, černá
 c) zelená, červená, černá, oranžová
 d) zelená, červená, modrá, žlutá

- zelená – symbolizuje zambijské zemědělství
- modrá – symbol vláhy a deště, který je každoročně očekáván
- černá – reprezentuje tmavý typ pleti Zambijců
- oranžová – značí nerostné bohatství Zambie, hlavně mědi
- bílá – reprezentuje naději, s níž Zambijci hledí do své budoucnosti
- žlutá – symbolizuje nerostné bohatství Zambie, hlavně zlata
- červená – symbol krve lidí, prolité během bojů za svobodu Zambie

VĚDĚLI JSTE?

V africké kultuře existují pouze tři základní barvy – černá, červená a bílá. Lidé si jimi zdobí venkovní stěny svých chatrčí z hlíny i svá těla. Každá barva má svou symboliku – např. bílá je barva smutku, malují se jí vdovy, když truchlí za svého manžela, ale i nevinnosti a čistoty (bílá tečka je znamením, že dívka je ještě panna).

4

Vyber národní zvíře Zambie, které ve výše vyobrazené vlajce Zambie chybí (místo otazníku). Symbolika zvířete opravdu odpovídá mottu zambijského národa.

- lev** značí sílu a bojovnost Zambijců
orel symbolizuje schopnost Zambijců povznést se nad problémy vlastního národa
slon symbol vytrvalosti a nezdolnosti Zambijců v těžkých dobách
nosorožec reprezentuje neohroženost a houževnatost

5

Čeho **vyváží** Zambie nejvíce na světě?

- a) banány b) měď c) elektřina d) zlato

VĚDĚLI JSTE?

Jak dostala „velká pětka“ – lev, nosorožec, leopard, buvol a slon své jméno? Proč zrovna tato zvířata a proč ne třeba žirafa či gepard, které cestovatel touží vidět více? Možná proto, že slavná „velká pětka“, která je na safari cílem všech turistů, byla na počátku snem všech lovců.

6

Kolik **letišť** má Zambie?

- a) žádné b) 111 c) 52 d) 10

7

Který **obchod NE**najdete v každém větším městě?

Bata

zambijské bankovky

8

Vyber **telekomunikační společnost**, která **NE**působí v Zambii:

VĚDĚLI JSTE?

Věděli jste? Volání v Zambii je poměrně levné. Smska vás přijde na pár haléřů. I na krátký čas v Zambii se vyplatí pořídít si Zambijskou simkardu. Ze Zambie do Čech pak vychází volání rozhodně levněji než z Čech do Zambie.

9

Jakou byla Zambie **kolonií**?

- a) francouzskou b) španělskou c) portugalskou d) britskou

10

Zambie oslavila 24. 10. 2014 Golden jubilee Independence Day. Kolikáté **výročí nezávislosti** to bylo?

- a) 100. výročí b) 75. výročí c) 50. výročí d) 25. výročí

11

Vyberte charakteristiku, která nejlépe vystihuje způsob **zambijských oslav**:

- a) Zambijci se oslavám vyhýbají. Raději tráví čas smysluplnější činnostmi.
- b) Zambijci slaví velmi často, využijí každé záminky. Národní svátky se neobejdou bez pompézních parád na stadionech, kde nesmí chybět průvody s transparenty, plno proslovů, národní tance, mažoretky a akrobatická představení.
- c) Zambijci slaví pouze tradičně. Proslovy na stadionech, mažoretky a pochodové kapely si při zambijských oslavách na své nepřijdou. Oslava většinou probíhá v rodinném kruhu za spolúčasti rozvětveného příbuzenstva.
- d) Zambijské oslavy jsou důležité pouze pro vrchní představitele země, obyčejné lidi nezajímají. Radši vyrazí s rodinou na výlet či na nákupy, když už mají den volno. Často ani nevědí, co se vlastně slaví.

VĚDĚLI JSTE?

Kenneth Kaunda byl prvním prezidentem nezávislé Zambie. Jeho dlouhé funkční období trvající 27 let zajistilo zemi mír a stabilitu a překlenulo nebezpečí etnických konfliktů do dnešní podoby Zambie, kdy se místní obyvatelé cítí jako Zambijci, ačkoliv jsou etnicky velmi různorodí. V hospodářské politice země si Kenneth Kaunda nevedl příliš dobře. Zanedbával zemědělství, znárodněný těžební průmysl padl do rukou čínských investorů, kteří tak získali v Zambii silný vliv a cenné kovy a suroviny odchází ze země „lacino“ bez dalšího využití v navazujícím průmyslu. Kenneth Kaunda oslaví letos v dubnu své 92. narozeniny.

12

Vyber jedno **nezambijské** jídlo.

13

Zaškrtněte **přírodní divy** nacházející se v Zambii.

☐ <i>Nchanga Open Pit Mine, Chingola (Copperbelt)</i> – druhý nejrozlehlejší povrchový důl (30 km ²) na světě, 400 m hluboký	☐ <i>South Luangwa</i> – národní park známý pro možnost pozorovat žirafy
☐ <i>Kilimandžáro</i> – nejvyšší hora Afriky (5 895 m n. m.)	☐ <i>Chobe</i> – národní park na okraji jezera Liambezi
☐ <i>Viktoriiny vodopády</i> – vodopády s největším povrchem padající vody na světě (široké 1 708 m, vysoké 108 m)	☐ <i>Krugerův národní park</i> – domov celé „velké pětky“
☐ <i>Sahara</i> – nejrozlehlejší poušť světa	☐ <i>Viktoriino jezero</i> – největší jezero v Africe
☐ <i>Zambezi</i> – čtvrtá nejdelší řeka Afriky	☐ <i>Tanganika</i> – endemický druh rybiček Kapenta, které vysadili i do jiných jezer Afriky
☐ <i>Orange</i> – nejdelší řeka jižní Afriky	
☐ <i>Livingstonovy vodopády</i> – vodopády s největším průtokem na světě	
☐ <i>Kafue</i> – národní park známý pro možnost pozorování kočkovitých šelem, je průjezdný autem	

VĚDĚLI JSTE?

Věděli jste? S bystou Emila Holuba se můžete vyfotit před muzeem v Livingstonu? Slavnému českému cestovateli je také věnována celá vytrína v sekci cestovatelů, kde se můžete začíst do česky psané mapy známých vodopádů.

14

Přiřaď k **oděvům** patřičnou situaci, ve které se oděv nosí.

☐ do kuchyně	☐ na pole	☐ do školy	☐ smuteční

15

Zaškrtněte jaký **časový posun** k České republice je v Zambii.

☐ -1 hodina	☐ žádný	☐ +1 hodina	☐ +2 hodiny

16

Jaká je v Zambii průměrná **naděje na dožití**?

- 37,5 let 55 let 64,5 let 75,5 let

VĚDĚLI JSTE?

V Zambii nemají letní čas. Ani přesného dodržování časového harmonogramu se zde nedočkáte, hodina sem, hodina tam – nač se honit?

Takto vypadá provizorní „garážová“ škola pro děti, které nemají peníze na to, aby chodily do běžné školy. V běžné třídě na střední škole bývá až 60 žáků. (naši dobrovolníci neučili nikdy méně jak 40 dětí)...

... a takto se učí děti na vesnici.

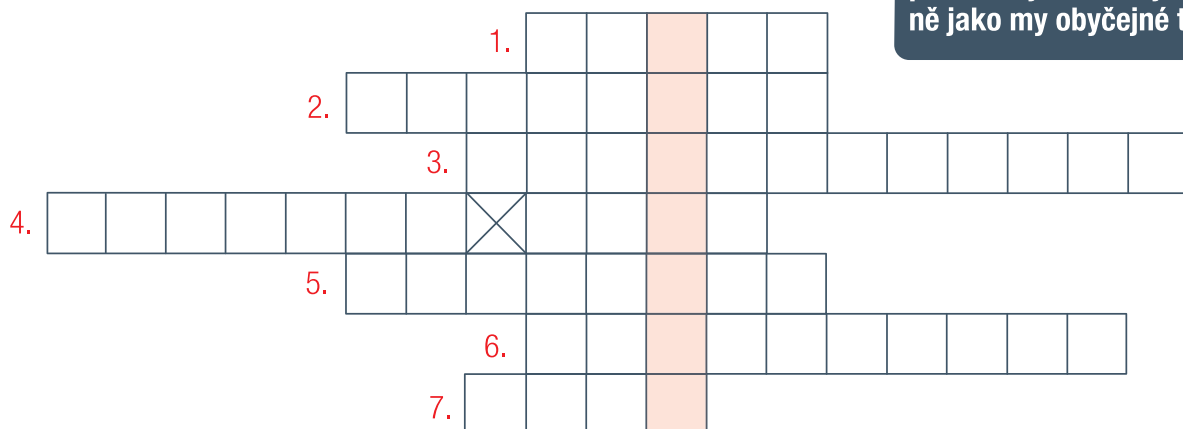
17

V **tajence** se skrývá název multifunkčního „společníka“, bez kterého se neobejde žádná **africká žena**:

VĚDĚLI JSTE?

Na svoje nejobvyklejší jídlo nedají Zambijci dopustit, přesto nejvíce milují – podobně jako my obvyčné těstoviny.

1. Domácí mazlíček, který je Zambijci neoblíbený 2. Plodina, ze které se vyrábí nejběžnější pokrm
 3. Zambii lze označit díky její poloze vůči moři jako stát... 4. Na čem smaží Zambijci? 5. Měsíc, ve kterém je nejdelší den roku pro Zambii 6. Jediný úřední jazyk Zambie 7. Nejčastěji chované domácí zvíře

18

Přiřadte správně číselné údaje k následujícím otázkám:

Jaká je v Zambii procentuální novorozenecká úmrtnost ?	21
Kolik procent obyvatelstva Zambie umí číst ?	12,5 %
Kolika jazyky se v Zambii mluví?	10 %
Kolik procent dospělých v Zambii je HIV pozitivní ?	41,6 %
Jaký je legální nejnižší věk pro manželství v Zambii?	79 %
Kolik procent dívek vstoupí do manželství dříve než dovrší osmnácti let ?	72

19

Jestlípak víš, co znamená tento obrázek?

Napiš svoje tipy...

20

V Zambii se platí Kwachami – 1 **Kwacha** = 100 ngwee. Označení měny pochází z jednoho domorodého jazyka a znamená úsvit svobody. Ceny jídla před rokem (1 Kwacha = cca 4 koruny) byly **přibližně stejné jako v České republice**, v současnosti – díky hospodářské krizi v Číně, je to něco přes dvě koruny. Jestlípak víš, která běžná potravina je oproti České republice až třikrát dražší? Napiš svůj tip...

VĚDĚLI JSTE?

Zambijci více než v rodném jazyce počítají v angličtině? Ve svém jazyce umí počítat maximálně do dvaceti, vyšší čísla ve svém jazyce nepotřebují..

VĚDĚLI JSTE?

Volný čas tráví děti v Zambii hraním her. Oblíbené je skákání přes gumu, míčové hry (fotbal, vybika) a různé obdoby deskových her (s kamínky apod.). Největší oblibu a nejvíce času stráví dívky splétáním vlasů pomocí bavlnky do malých copánků, což je nejen estetické, ale také praktické a nezbytné, jinak by dívky vlasy těžko rozčesávaly. Do školy tak ale v žádném případě nesmějí, to je zakázáno!

Mnoho dalších informací a materiálů najdeš na:

www.dnesjimjako.cz

SADBA
Salesiánská asociace Dona Boska, z. s.

**ADOPCE
NABLÍZKO**

Máš rád exotická jídla? **Vyzkoušej, jak se jí** v Zambii, zapoj se do **fotosoutěže**, podívej se na **facebookovou stránku „Dnes jím jako“** nebo mrkni na **www.adopcenablizko.cz**, kde se dozvíš mnoho dalších informací a také se můžeš zapojit do pomoci v rozvojových zemích. Jednou se do nějaké můžeš podívat i jako **dobrovolník...**

Pracovní listy pro vás připravila Salesiánská asociace Dona Boska, Kobylské nám. 1, 182 00 Praha 8, www.sadba.org, zdroje: Petra Svatoňová a Pavel Šuba – dobrovolníci v Zambii, archiv Sadby, r. 2016.